

“Drama Hayattır” Bir Metafor Analizi Çalışması
“Drama is Life” A Metaphor Analysis Study

Aysun GÜNDOĞAN¹, Erinç ERGENEKON²

Öz

Bu çalışmanın amacı, çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin dramaya ilişkin algılarını metaforlar yoluyla tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu “Çocuk ve Drama” dersini alan ikinci sınıf 97 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden “Drama gibidir. Çünkü” ifadesini doldurmaları istenmiştir. Verilerin analizinde “içerik analizi” tekniği uygulanmıştır. Verilerin analizinde öğrencilerin drama kavramına yönelik yazdıkları metaforlar kendi içinde ortak özelliklerine göre sınıflandırılmıştır. Bulgular dramanın özellikleri ve dramanın gelişimsel, eğitimsel yararları başlıkları altında iki ana sınıflandırmadan oluşmuştur. Bu sınıflandırmaya dayalı oluşturulan alt sınıflandırmaların frekansları alınmıştır. Araştırmanın bulgularında en yüksek frekansa sahip alt sınıflandırmalar; dramanın yaşamı yansıtması, canlandırmaların olması, rahatlatıcı olması, bilgi ve beceri kazandırması, yaratıcılığı ortaya çıkarması şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: çocuk gelişimi, drama, metafor, ön lisans öğrencileri

Abstract

The purpose of this study is to identify the perceptions of the associate degree students of child development with the metaphors. The study group of the research consisted of a second class of 97 students taking the “Children and Drama” course. They were asked to fill in the expression “Drama is like Because” In the analysis of the data, “content analysis” technique was applied. The metaphors written by the students for the drama concept were classified according to their common characteristics. The findings had two main classifications “features of drama” and, “the developmental, educational benefits of the drama”. Frequencies were calculated for subclassifications that are created depending on these classifications. Sub-classifications with the highest frequency in the findings of the study; “the drama is to reflect life”, “have animations”, “to be relaxing”, “to gain knowledge and skills”, “to reveal creativity”.

Keywords: child development, drama, metaphor, associate degree students

1. Pamukkale Üniversitesi, Tavas Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Denizli, Türkiye; <https://orcid.org/0000-0002-9521-1577>

2. Pamukkale Üniversitesi, Tavas Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Denizli, Türkiye; <https://orcid.org/0000-0002-9683-7600>

Atf / Citation: Gündoğan, A., & Ergenekon, E. (2019). “Drama Hayattır” bir metafor analizi çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 27(4), 1777-1786. doi:10.24106/kefdergi.3317

Extended Abstract

Purpose and Significance: *In recent years, the importance of preschool education has been proven by research and the quality of education is also prominent. Starting from the early years, it is aimed to support the cognitive, social-emotional, language and motor development of children. For this purpose, activities that support the active participation of children and all developmental areas are utilized. The most important and effective of these activities is drama.*

Within the program of Child Development associate, theoretical information about the importance of the drama and its applications are given within the scope of "Child and Drama", in which the importance of the drama and its theoretical bases are given. Determining the drama perception of associate students is important to understand how the course gains will lead to their activities when planning their training activities.

Metaphors are like pictures in our mind (Aladağ & Kuzgun, 2015). The meanings that individuals upload to facts or objects affect the way they think and behave (Ferreira, Smith, Bosworth, 2001).

A study on drama perceptions of associate's students has not been found in the literature. In this context, to determine the perception of the drama of associate degree students, the following questions were asked;

1-What are the metaphors of children's development students about drama?

2-What conceptual classifications are these metaphors in?

Method: *Research is qualitative research. The phenomenon pattern was used as a research pattern. In this study, it was aimed to determine the perception of the drama concept that students experience in "Child and Drama" course. The Study Group consists of associate degree students of the Department of Child Development of the University of Pamukkale Tavas Vocational High School. These students consist of 107 students who have attended "Children and Drama" classes. The responses of 97 of these students were included in research. The responses of 10 students were eliminated.*

In the end of the "Children and Drama" course, the students were asked to complete the following statements. "Drama is like Because...". The data written by the students were used as data collection tools for researching these documents.

Analyzing Data: *In the analysis of the data, the "content analysis" technique was used. In the analysis of the data, the following steps were performed: Coding, Extraction and Compilation. First, the data obtained from the students are enumerated. Then, based on students' responses, the relationship between metaphor and justification, whether they made a metaphoric analogy, was assessed within the framework of the understandability criterion.*

Developing Categories: *The grouped codes were classified. The metaphors written by the students for the drama concept were classified according to their common characteristics. According to the results obtained from these categories, metaphors were collected in two main categories. These categories were grouped under the titles of drama features, educational and developmental benefits of the drama. The frequencies of the generated categories were calculated.*

Validity and reliability: *Experts were consulted to determine the appropriateness of classifies and metaphors. The classification study of the expert person and the classification study of the researcher were compared. The reliability value was 93% in the study.*

Findings and Discussion: *In this study, the students' perceptions of the concept of drama were examined through metaphors; the students' responses were grouped under 2 main classifications and 14 sub classifications. Based on the characteristics of the drama students produced metaphors and the reasons, the following sub-classifications were created: life projection, animation, being relaxing, moving freely, transition to the different world, imaginary, fun to spend time, basic need, abandonment and suddenly develop. Based on metaphors and rationale for the developmental and educational benefits of the drama, sub-classifications were created under the headings of gaining knowledge and skills, revealing creativity, expressing oneself comfortably and supporting developmental areas.*

As a result, when the findings of our study were evaluated, it was concluded that there was no negative perception of drama for associate students, and in metaphors, it was concluded that drama supported all areas of development, revealed their creativity and had individual relief. It is thought that the students of associate degree produce positive metaphors for drama because of taking drama lessons and practicing are effective. The following suggestions can be given in the light of these results. Drama course hours can be increased in order to increase the proficiency of associate degree and bachelor level students in drama field, and drama education activities can be organized in terms of their personal development and use of drama method during educational activities. Our study is limited to associate degree students. Metaphor analysis studies can be conducted comparatively with a larger sample group.

1. Giriş

Bir ülkeyi ayakta tutan toplumdur. Bu nedenle toplumu oluşturan bireylerin nitelikleri önemlidir. Nitelikli insan, iyi bir eğitim sonucu ortaya çıkar. İyi bir eğitim, bireylerin aktif, yaparak yaşayarak katıldığı, yaratıcı bir modeli ifade eder (Erdamar, 2015). İyi bir eğitim için işe koşulan yöntemlerden biri de dramadır. Drama, bireylerin aktif olduğu, yaparak yaşayarak katıldığı, yaratıcılığı ön plana çıkaran bir yöntemdir (Kaf, 2000).

Drama, katılımcıların gerçek yaşam deneyimlerinden yola çıkar ve belli bir konu dâhilinde doğaçlama ve rol oynama gibi tekniklerle canlandırılmasıdır. Drama çalışmaları, ısınma-hazırlık, canlandırma ve değerlendirme aşamalarından oluşur (Adıgüzel, 2006). Isınma-hazırlık aşamasında çocukların ilgilerini çekmek, dikkatlerini toplamak amacıyla daha çok hareketli etkinlikler içeren çocuk oyunları kullanılır. Canlandırma aşamasında etkinliği yönlendiren öğretmen (lider) tarafından verilen bir durum, bir olay dramatize edilir. Değerlendirme aşamasında canlandırma aşamasında yapılan etkinlikler, çocukların drama etkinliği esnasında hissettikleri duygu durumları değerlendirilir. Drama esnasında yaşananlar üzerine konuşulmalıdır. Böylece yaşananların anlam kazanması, kodlanması, depolanması ve yeni durumlara transfer edilmesi sağlanır (Önder, 2003).

Küçük çocuklar için en etkili öğrenme yolu oyundur. Drama "oyunsu" bir süreçtir (San, 1993). Dolayısıyla çocukların etkili öğrenmesinde drama işe koşulabilir (Furman, 2000). Drama oyun temellidir ve dramada sonuç değil süreç önemlidir. Dramanın bu özellikleri sayesinde eğitimde kullanılması gündeme gelmiştir (Fleming, 2017; San, 1993).

Okul öncesi dönem 0-6 yaşlarını kapsayan, kişiliğin oluşmaya başladığı, temel bilgi ve becerilerin kazanıldığı kritik bir dönemdir. Okul öncesi dönemde drama, çocukların bilişsel, dil, sosyal, duygusal, öz bakım becerilerinin gelişmesi, yaratıcı ve hayal gücü gelişimlerini sağlayan önemli bir süreçtir (Furman, 2000; Hendy ve Toon, 2001; Okvuran, 2009; Önder, 2002; Üstündağ, 2014; Warren, 1993). Bu nedenle okul öncesi dönem çocuklarının drama ile desteklenmesi önemlidir.

Dramanın, belirtilen bu yararları sağlaması için öncelikle drama lideri olacak olan öğretmenin bilgi ve davranışları önemlidir. Öğretmen hedefleri belirleyip sürecin etkili bir şekilde ilerlemesini sağlayan kişidir. Bu nedenle öğretmen dramada önemlidir (Karadağ ve Çalışkan, 2014). Öğretmenin ve öğretmen adaylarının dramaya yönelik algıları, eğitim etkinliklerini planlarken etkinliklerine ne yönde şekil vereceğinin anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu nedenle araştırmamızda potansiyel birer öğretmen adayı olabileceği düşünülen önlisans çocuk gelişimi öğrencilerinin dramaya yönelik algıları metaforlar yoluyla tespit edilmeye çalışılmıştır.

Metafor, benzetmeler aracılığıyla bir olgu ya da nesneyi başka bir olgu ya da nesne ile açıklamadır (Eraslan, 2011). Metaforlar, bireylerin dünyayı nasıl algıladığını gösteren düşünme şeklidir (Hansen, 2004; Morgan, 1998). Metaforlar bir anlamda zihindeki resimler gibidir (Aladağ ve Kuzgun, 2015). Bireylerin olgu veya nesnelere yüklediği anlamlar, düşünce ve davranış biçimlerini etkilemektedir (Ferreira, Smith ve Bosworth, 2001). Bu bağlamda geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adaylarının uygulayacağı drama etkinlikleri ile ilgili ürettiği metaforlar önem kazanmaktadır. Çünkü dramayı uygulayan birey dramayla ilgili olumlu duygu ve düşüncelere sahipse drama etkinliklerini daha fazla istek ve hevesle, mutluluk duygularıyla uygulayacaktır. Bu tür davranışlar da çocuklara olumlu yansıtacaktır.

Türkiye'de öğretmen adaylarının dramaya yönelik algılarını belirlemek için yapılan metafor çalışmaları bulunmaktadır (Kalyon ve Aksoy, 2017; Yüksel, Akyol ve Şenol, 2016; Çoban ve Çeçen, 2013; Taş, 2013). Ancak bu çalışmalar; sınıf öğretmeni ve Türkçe öğretmen adaylarının dramaya yönelik metaforik algılarını belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarıdır. Alanyazında okul öncesi öğretmen adaylarının ve çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin dramaya yönelik algılarını belirlemek için yapılan metafor çalışmasına rastlanılmamıştır. Bu araştırma drama dersini alan ön lisans çocuk gelişimi öğrencilerinin dramaya yönelik metaforik algılarını belirlemesi açısından önemlidir.

Bu araştırmanın amacı çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin dramaya ilişkin algılarının tespit edilmesidir. Bu amaçla şu sorulara yanıt aranmıştır?

- Çocuk gelişimi öğrencilerinin dramaya ilişkin sahip oldukları metaforlar nedir?
- Bu metaforlar hangi kavramsal sınıflandırmalar içinde yer almaktadır?

2. Yöntem

Araştırma Deseni

Ön lisans öğrencilerinin "Çocuk ve Drama" dersinde deneyimledikleri drama kavramına ilişkin metaforları tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma, tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Veri toplama ve yorumlama sürecinde nitel araştırma yöntemleri desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, bireyin belli

bir konudaki algılarını ortaya çıkarmayı amaçlar. Belli bir konuda ortaya çıkan algılar ya da metaforlar çalışılan konunun farklı yönlerini ortaya koymayı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nitel araştırmalar birbirinden farklı ve karmaşık bilgileri ele alır. Metaforlar, bu karmaşıklığı azaltarak açık ve anlaşılır olgulara dönüştürülmesinde yararlıdır (Schmitt, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Pamukkale Üniversitesi Tavas Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Bölümü ön lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Bu öğrenciler “Çocuk ve Drama” dersini alan 107 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden “Drama gibidir. Çünkü” ifadesini doldurmaları istenmiştir. Bu ifadeyi doldururken benzetim yapmayan, benzetim gerekçesini açıklamayan ya da benzetim gerekçesini anlaşılır bir şekilde ifade etmeyen 10 öğrencinin yanıtları araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu öğrencilerden 97 tanesinin yanıtları araştırma içine alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması için öğrencilerden yazılı doküman alınmıştır. Bu dokümanda öğrencilerden “Drama gibidir. Çünkü” ifadesini doldurmaları istenmiştir. Bu uygulama “Çocuk ve Drama” dersini aldıktan sonra yapılmıştır. Veri toplama aracının hazırlanmasında metaforun konusunu ve metafor ile kaynağı arasındaki ilişkiyi belirlemek için “gibi”, metaforun neden oluşturulduğuna ilişkin açıklama yapılması için “çünkü” ifadeleri kullanılmıştır. Uygulama sırasında öğrencilere herhangi bir müdahalede bulunulmamış, araştırmanın amacı açıklanmıştır.

Verilerin Analiz Edilmesi

Verilerin analizinde “içerik analizi” tekniği uygulanmıştır. İlk olarak öğrencilerden elde edilen veriler numaralandırılmıştır. Benzetim yapılmayan, benzetim gerekçesi açıklanmayan ya da benzetim gerekçesi anlaşılır bir şekilde ifade edilmeyen 10 veri elenmiştir. İlk olarak, öğrencilerin verdikleri yanıtlardaki dramaya ilişkin metaforlar ve gerekçeleri incelenmiştir. Metaforun gerekçesi incelenmiş, benzer konuları içeren metaforlar gruplandırılmıştır. Benzer konuları içeren metaforlar ortak başlıklar halinde sınıflandırılmıştır. Oluşturulan her ana ve alt sınıflandırmaların frekansları alınmıştır.

Sınıflandırma işleminin geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili uzman görüşü alınmıştır. Uzman kişinin sınıflandırma çalışması ile araştırmacının yaptığı sınıflandırma çalışması karşılaştırılmıştır. Araştırmanın iç güvenilirliğini sağlamak için uzman ile araştırmacı birlikte uyum içinde çalışmıştır. Araştırmanın güvenilirlik değeri, Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmada güvenilirlik değeri % 93 olarak bulunmuştur. Miles ve Huberman’a (1994) göre değerlendirmeler arasındaki uyumun %90’a yaklaşması ya da %90’ı geçmesi durumunda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır.

3. Bulgular

Çocuk Gelişimi ön lisans öğrencilerinin ürettikleri metaforlar iki ana sınıf ve 14 alt sınıflandırma şeklinde yapılmıştır. Dramanın özelliklerine ilişkin 10 alt sınıflandırma, dramanın eğitimsel ve gelişimsel yararları için 4 alt sınıflandırma oluşturulmuştur. Dramanın özelliklerini içeren alt sınıflandırmalarda toplam 36 metafor yer alırken, dramanın eğitimsel ve gelişimsel yararlarına ilişkin 19 metafor bulunmaktadır.

Tablo 1. Ön lisans öğrencilerinin dramaya ilişkin ürettikleri metaforların toplam sayıları

Metaforlar	f	Metaforlar	f
Hayat	18	Asıl kişilik	1
Ayna	2	Gökyüzü	1
Oyun	17	Kitap	1
Kapı	2	Çocuk	1
Anılar	1	Rüya	1
Gözlem ve deneyim	1	-miş gibi	1
Gerçek hayatın provası	1	Lunapark	1
Tiyatro	5	Çizgi film	1
Doğaçlama	2	Dans etme	1
Dramatik oyun	1	Güneş	1
Terapi	3	Özgürlük	4
Ruhsal rahatlama	1	Kendini dondurmak	1
Hayal dünyası	4	Meditasyon	1
Stres makinesi	1	Eğlenerek öğrenme	5
Okul	2	Eğitim	3
Keşfedilmeyi bekleyen gezegen	1	Resim sanatı	2
Yetenek gösterici	2	Gelişimsel bir süreç	1
Eğitimde araç	1	Dramatizasyon	1
Dünya	1	Rahatlamak	1
Güzel dokunuşlar	1	Hazine	1

Ön lisans öğrencilerinin dramanın özelliklerine göre ürettikleri metaforlar ve içerdikleri kavramsal sınıflandırmalar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ön lisans öğrencilerinin dramanın özelliklerine ilişkin ürettikleri metaforlar ve sınıflandırmalar

Alt Sınıflandırmalar	f	Metaforlar	f
1. Yaşamı yansıtması	20	Hayat	13
		Ayna	2
		Oyun	1
		Kapı	1
		Anılar	1
		Gözlem ve deneyim	1
		Gerçek hayatın provası	1
2. Canlandırmaların olması	13	Tiyatro	5
		Gerçek yaşam	4
		Oyun	2
		Doğaçlama	1
		Dramatik oyun	1
3. Rahatlatıcı olması	9	Terapi	3
		Ruhsal rahatlama	1
		Hayal dünyası	1
		Stres makinesi	1
		Kendini dondurmak	1
		Meditasyon	1
		Güneş	1
4. Özgürce hareket etme	6	Özgürlük	3
		Oyun	2
		Asıl kişilik	1
5. Farklı dünyaya geçişi sağlama	4	Kapı	1
		Kitap	1
		Çocuk	1
		Rüya	1
6. Hayali olması	4	Hayal gücü	2
		Gökyüzü	1
		-miş gibi	1
7. Eğlence vakit geçirme	4	Oyun	2
		Lunapark	1
		Doğaçlama	1
8. Temel ihtiyaç olması	2	Oyun	1
		Hayat	1
9. Vazgeçilmeyen olması	1	Çizgi film	1
10. Aniden gelişmesi	1	Dans etme	1

Dramanın özellikleri ana sınıflandırmasına ilişkin ön lisans öğrencilerinin ürettikleri metaforlar en yüksek frekanstan en düşük frekansa doğru sıralama yapılarak tabloleştirilmiştir. Bu sıralamaya göre bulgular; yaşamı yansıtması (f=20), canlandırmaların olması (f=13), rahatlatıcı olması (f=9), özgürce hareket etme (f=6), farklı dünyaya geçişi sağlama (f=4), hayali olması (f=4), eğlenerek vakit geçirme (f=4), temel ihtiyaç olması (f=2), vazgeçilmeyen olması (f=1), aniden gelişmesi (f=1) sınıflandırmalarından oluşmaktadır.

Dramanın yaşamı yansıtması sınıflandırmasını içeren metaforlara bakıldığında ağırlıklı olarak dramanın hayat gibi görüldüğü yaşamı yansıttığı belirtilmiştir. Bunların dışında ayna gibi, oyun gibi, kapı gibi, anılar, gözlem ve deneyim, gerçek hayatın provası gibi dramanın yaşamı yansıtıcı özellikleri ifade edilmiştir. Bu sınıflandırmaya ilişkin ortak özellikleri kapsayan örnek ifadeler şunlardır:

“Drama hayat gibidir. Çünkü zamanın her anında vardır. Hayatın her yerinde yapılabilir.” (KÖ1)

“Drama ayna gibidir. Çünkü gördüklerimizi, yaşadıklarımızı, hissettiklerimizi drama sayesinde aktarırız.” (KÖ18)

“Drama yaşama açılan kapı gibidir. Çünkü canlandırılan her şey yaşamı öğretir.” (KÖ52)

Canlandırmaların olmasına ilişkin metaforlara bakıldığında dramanın daha çok tiyatro, oyun, doğaçlama, dramatik oyuna benzetildiği görülmüştür. Bu kategoriye yönelik ortak özellikleri kapsayan örnek ifadeler şu şekildedir:

“Drama tiyatro gibidir. Çünkü ikisinde de canlandırmalar vardır. Roller vardır. Kostümler vardır.” (KÖ33)

“Drama oyun gibidir. Bir olayın canlandırılması gibi. Evcilik oyunu mesela.” (KÖ35)

“Drama doğaçlama gibidir. Çünkü ikisi de rollere bürünerek oynanır.” (KÖ68)

Ön lisans öğrencilerinin yanıtlarında bir başka vurguladıkları nokta, dramanın rahatlatıcı özelliğe sahip olmasıdır. Ağırlıklı olarak dramanın terapi gibi görüldüğü terapinin verdiği rahatlık gibi dramanın rahatlık verdiği belirtilmiştir. Buradaki metaforlarda ruhsal rahatlama, hayal dünyası, stres makinesi, kendini dondurmak, meditasyon, güneş benzetimleri de kullanılmıştır. Bu kategorideki ortak özellikleri içeren örnek ifadeler şunlardır:

“Drama terapi gibidir. Çünkü kişi ya da çocuk büründüğü kimlikten çıkıp karakterle özdeşleşir ve açığa vurmadığı duygu, düşünce, korku ve kaygılarını gösterir. Bunlarla baş edebilme yollarını kısmen öğrenir. Psikolojik rahatlama yaşar.” (KÖ32)

“Drama insanın içine doğan bir güneş gibidir. Çünkü kişiler drama sayesinde içinde bulunan duygularını, düşüncelerini dışa vurur.” (KÖ76)

“Drama stres makinesi gibidir. Çünkü insanı kendisi ile buluşturan, rahatlatan, olumsuzlukları unutturan bir araçtır.” (KÖ25)

Dramanın özgürce hareket etme özelliği ile ilgili üretilen metaforlarda dramanın özgürce hareket etme yönü vurgulanmıştır. Bu kategoriye içeren örnek ifadeler şöyledir:

“Drama özgürlük gibidir. Çünkü içinden ne geçiyorsa onu oynarsın.” (KÖ51)

“Drama insanın asıl kişiliği gibidir. Çünkü dramada insan bir role büründüğünde artık özgürdür. Yaptığı hareketler söylediği sözler iç benliğine aittir.” (KÖ89)

Dramanın başka bir özelliği olan farklı dünyaya geçişi sağlaması yönü kapı, kitap, çocuk, rüya metaforları ile adlandırılmıştır. Bu kategoriye dayalı örnek ifadeler şu şekildedir:

“Drama kitap gibidir. Çünkü içinde farklı duygular, kişiler, karakterler ve mesajlar barındırır. Her karakter farklı düşünce ve duygu ve mesaj verir.” (KÖ24)

“Drama çocuk gibidir. Çünkü büyür ama içindeki çocuk yanını hep ortaya çıkarır.” (KÖ28)

Dramanın bir başka kategoride hayali olmasını içeren unsurlardan meydana geldiği yönünde açıklamalar yapılmıştır. Bu kategoride drama; hayal gücü, gökyüzü, -miş gibiye benzetilmiştir. Bu kategoriye ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

“Drama gökyüzü gibidir. Çünkü bütün güzel hayaller orada kurulur.” (KÖ55)

“Drama –miş gibidir. Çünkü sergiledikleri gösteride kendini bir nesnenin ya da canlının yerine koyar ve onun hissettiklerini, duygularını hisseder, yaşar. Onun gibiymiş gibi yapar.” (KÖ93)

Dramanın başka bir özelliği olan eğlenerek vakit geçirmeyi sağlayan yönü oyun, lunapark, doğaçlama metaforları ile adlandırılmıştır. Bu kategoriye dayalı örnek ifade şu şekildedir:

“Drama lunapark gibidir. Çünkü hem eğleniyorsun hem de tekrar tekrar yapmak istiyorsun.” (KÖ73)

Dramanın diğer özelliklerine ilişkin açıklamalarda; oyun ve hayat gibi temel bir ihtiyaç olduğu, çizgi film gibi vazgeçilme bir etkinlik olduğu, dans etmek gibi aniden gelişen bir etkinlik olduğu belirtilmiştir.

Araştırmada tespit edilen bir başka ana sınıflandırma dramanın eğitimsel ve gelişimsel açıdan yararlarına dayalı ifadelerden oluşmaktadır. Burada üretilen metaforlara ait alt sınıflandırmalar Tablo 3’de verilmiştir.

Dramanın yararlarına ilişkin öğrencilerin ürettikleri metaforlar ve gerekçelerine bakıldığında; bilgi ve beceri kazandırması (f=16), yaratıcılığı ortaya çıkarması (f=10), kendini rahat ifade edebilmeyi sağlaması (f=4), gelişim alanlarını desteklemesi (f=3) sınıflandırmalarında metaforlar üretildiği tespit edilmiştir.

Tablo 3. Ön lisans öğrencilerinin dramanın eğitimsel ve gelişimsel yararlarına ilişkin ürettikleri metaforlar ve sınıflandırmalar

Alt Sınıflandırmalar	f	Metaforlar	f
1. Bilgi ve beceri kazandırması	16	Oyun	6
		Eğlenerek öğrenme	5
		Okul	2
		Eğitim	2
		Keşfedilmeyi bekleyen gezegen	1
		Resim sanatı	2
		Yetenek gösterici	2
		Hayal gücü	1
		Eğitimde araç	1
		Gelişimsel bir süreç	1
2. Yaratıcılığı ortaya çıkarması	10	Özgürlük	1
		Dramatizasyon	1
		Dünya	1
		Oyun	2
		Rahatlamak	1
		Güzel dokunuşlar	1
3. Kendini rahat ifade edebilmeyi sağlaması	4	Eğitim	1
		Oyun	1
		Hazine	1
4. Gelişim alanlarını desteklemesi	3	Oyun	1
		Hazine	1

Öğrencilerin yanıtlarına bakıldığında dramanın bilgi ve beceri kazandırma açısından yararlı olduğuna ilişkin ifadelerde; oyun, eğlenerek öğrenme, okul, keşfedilmeyi bekleyen gezegen ve eğitim şeklinde metaforlar üretilmiştir. Bu kategoriye içeren örnek ifade şu şekildedir:

“Drama keşfedilmeyi bekleyen gezegen gibidir. Çünkü sürekli yeni bilgiler keşfederek hayata farklı bakış açısı ile bakarız.” (KÖ70)

Dramanın yaratıcılığı ortaya çıkarması kategorisinde drama, resim sanatı, yetenek gösterici, hayal gücü, eğitimde araç, gelişimsel süreç, özgürlük, dramatizasyon ve dünya benzetimleri yapılmıştır. Bu kategori ile ilgili örnek ifadeler şu şekildedir:

“Drama dünya gibidir. Çünkü drama çocuğun dünyasını özellikle hayal dünyasını, yaratıcılığını geliştirir.” (KÖ87)

“Drama resim sanatı gibidir. Çünkü tabloya resim çizilirken belli bir resme dayalı olarak o resim çizilir. Daha sonra kişinin kendi yaratıcılığıyla fırçalar tabloya değiştirilirken farklı şeyler ortaya çıkar. Dramada da aynı durum gözlenir. Sahnede drama canlandırılırken yaratıcılık için içine girer. Tabloya değiştirilen fırçalar gibi doğaçlamalar, rol oynamalar ve yaratıcılık için içine girer.” (KÖ5)

Dramanın bir başka yararı olan kendini rahat ifade edebilmeyi sağlama sınıflandırmasında dramada bireylerin kendilerini rahat ifade edebildiği belirtilmiştir. Bu sınıflandırmada yer alan örnek ifade şu şekildedir:

“Drama güzel dokunuşlar gibidir. Çünkü drama insana kendini en iyi ifade etme alanı sağlar.” (KÖ60)

Bir başka sınıflandırmada dramanın gelişim alanlarını desteklediği ifade edilmiştir. Bu kategoriye yönelik örnek ifade şu şekildedir:

“Drama hazine gibidir. Çünkü tüm gelişim alanlarını geliştirebilir. Drama sayesinde zihinsel, sosyal, devinimsel, duyuşsal, dilsel gelişimlerinin büyük bir kısmını tamamlamasını sağlar.” (KÖ83)

4. Sonuçlar

Ön lisans öğrencilerinin dramaya yönelik metaforları incelendiğinde genellikle olumlu metaforlar üretildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bulgular incelendiğinde çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin drama kavramına yönelik olumlu bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Ön lisans öğrencileri drama kavramını dramanın özelliklerini içeren yaşamı yansıttığı olarak ifade eden metaforlara yer vermişlerdir. Drama çocuklara yaşayarak öğrenme olanağı sunan (Önder, 2002) en etkili yöntemlerden biridir. Yapılandırmacı yaklaşımın öncülerinden olan J. Dewey (1897) eğitimin yaşam için bir hazırlık olmadığını, bir yaşam biçimi olduğunu, çocukların yaşamları için gerekli bilgi ve becerileri öğrenmelerini

sağlayacak aktivitelerin çocukların günlük yaşamlarıyla ilişkilendirilerek verilmesi gerektiğini savunmuştur. Dramanın yaşantılara dayalı öğrenme sağlaması ve çocukları hayata hazırlaması Dewey'in düşünceleri ile bağdaşmaktadır. Drama etkinlikleri esnasında çocuk canlandırma, rol yapma gibi teknikleri kullanarak günlük yaşamlarında olabilecek durumları, olayları yansıtır, etkinliklerin içinde yer alır. Yapılandırmacı yaklaşım, eğitim sistemlerinde olması en çok istenen ve en çok kabul gören yaklaşımdır. Dramanın çocukları hayata hazırlama özelliği, yaşamı yansıtmayı, çocukların problem çözme becerilerini desteklemesi ve çocuklara yaşayarak öğrenme olanağı sunması (Önder, 2002) temeli aktif katılıma dayanan yapılandırmacı yaklaşımın ilkeleriyle örtüşmektedir. Taş (2013), İşyar (2017) ve Yüksel, Akyol ve Şenol (2016) sınıf öğretmen adaylarının dramaya yönelik algılarını belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada, sınıf öğretmen adaylarının dramaya yönelik en çok ürettikleri metaforların "hayat" olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın bulguları bu bulgularla tutarlılık göstermektedir.

Ön lisans öğrencilerinin dramanın özelliklerine ilişkin alt kategorisinde ürettikleri metaforlardan bir diğeri de canlandırmaların olmasıdır. Drama etkinliklerinde çocuklar bir teknik olarak canlandırmayı kullanmaktadır. Bunun yanında canlandırma esnasında çocuklar yaşamlarından bir olayı, bir durumu canlandırdıkları için empati yetenekleri (Pinciotti, 1993) ve olaylara farklı açıdan bakabilme becerileri (Annarella, 1992) gelişir. Farklı karakterlerin canlandırılmasıyla da çocuklar çevresindeki canlandırdığı karakterlerin toplum içindeki rolünü, görev ve sorumluluklarını öğrenir. Bu, drama en fazla kullanılan bir tekniktir (Önder, 2002). Bu nedenle ön lisans öğrencilerinin en fazla ürettikleri metaforlar arasında olması beklenen bir sonuçtur.

Ön lisans öğrencilerinin dramanın özellikleri kategorisinde rahatlatıcı olması, özgürce hareket etme ve eğlenerek vakit geçirme alt sınıflandırmalarına yönelik metaforlar ürettikleri görülmektedir. Dramanın sonuçtan çok süreç odaklı olması, çocukların hata yapma korkusu olmadan özgürce kendilerini ifade etmelerine olanak sağlar. San (2006) dramanın bireyin rahatlatıcı özelliğini belirtmektedir. Glasser (1996) seçim kuramında özgürlük ve eğlence gereksinimlerinden bahseder. Ön lisans öğrencilerinin ürettiği metaforlar; dramanın eğlenerek öğrenmeye olanak vermesi ve özünün özgürlük (Önder, 2003) olması sebebiyle Glasser'in seçim kuramında bahsettiği temel ihtiyaçlardan ikisi ile örtüşmektedir. Ayrıca drama farklı bir dünyaya geçişi sağlayarak hayal gücünün gelişimini sağlar (Gündoğan, Arı ve Gönen, 2013).

Ön lisans öğrencilerinin dramanın eğitimsel ve gelişimsel yararlarına ilişkin ürettikleri metaforlar 4 alt sınıftan oluşmuştur. Öğrencilerin en çok bilgi ve beceri kazandırması ve yaratıcılığı ortaya çıkarması alt sınıflarına yönelik metaforlar ürettikleri görülmektedir. Yaman, Danacı ve Eran (2014) dramanın 4-5 yaş çocuklarının kişisel/sosyal, dil, büyük ve küçük motor gelişimlerine yararları olduğunu belirtmektedirler. Aydoğdu ve Ulaş (2017) ve Aslan (2008) da dramanın 5-6 yaş çocuklarının sosyal-duygusal gelişimini olumlu yönde etkilediğini saptamışlardır. Momeni, Khaki ve Amini (2017) ve Tam (2016) dramanın çocukların yaratıcılığını geliştirdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Adıgüzel (2009) Türk ve Alman katılımcıların dramaya yönelik algılarını incelediği çalışmasında, Türk katılımcıların dramanın "sosyalleşmeye yardımcı olduğu", "üst düzey düşünme becerilerini geliştirdiği"ne yönelik metaforlar ürettikleri sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında hem Türk hem de Alman katılımcılar benzer bir şekilde yaratıcı dramanın "yaratıcılığı" desteklediğine yönelik metaforlar üretmişlerdir. Araştırmanın bulguları Adıgüzel'in (2009) bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak araştırmadan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; ön lisans öğrencilerinin dramaya yönelik olumsuz hiçbir algısının bulunmadığı, metaforlarda öğrencilerin, dramanın bireylerin tüm gelişim alanlarını desteklediği, yaratıcılığını ortaya çıkardığı ve dramanın bireysel rahatlama sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamındaki öğrenciler 2. sınıfta drama dersini almış ve Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan amaç ve kazanımlar doğrultusunda drama etkinlikleri hazırlayıp uygulamaya gittikleri sınıflarda drama etkinlikleri planlamış, uygulamışlardır. Ön lisans öğrencilerinin dramaya yönelik olumlu metaforlar üretmesinin drama dersi almaları ve uygulamalarının etkili olduğu düşünülmektedir.

5. Öneriler

Ön lisans ve lisans düzeyindeki öğrencilerin drama alanında yeterliliklerini artırmak için drama ders saatleri artırılabilir, öğrencilerin gerek kişisel gelişimleri gerekse drama yöntemini eğitim etkinlikleri esnasında kullanmaları açısından drama dersi dışında uygulamalı drama eğitim etkinlikleri düzenlenebilir. Araştırma ön lisans öğrencileriyle sınırlıdır. Daha büyük bir örneklem grubuyla karşılaştırmalı olarak metafor analizi çalışmaları yapılabilir. Okul öncesi eğitim öğretmenlerine ve öğrenci velilerine yönelik hizmet içi eğitim etkinlikleri planlanabilir. Okul öncesi öğretmenlerinin drama bir yöntem olarak eğitim etkinliklerinde kullanmaları teşvik edilebilir.

6. Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-29.
- Adıgüzel, Ö. (2009). Determination and comparison of German and Turkish participants' perceptions of creative drama through the metaphor method. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 25-37.
- Aladağ, S. & Kuzgun, P. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının değer kavramına ilişkin metaforik algıları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 163-193.
- Annarella, L. A. (1992). *Creative Drama in the Classroom* [Viewpoints]. Retrieved July 18, 2018 from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED391206.pdf>
- Aslan, E. (2008). *Drama temelli sosyal beceri eğitiminin 6 yaş çocuklarının sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarına etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Aydoğdu, F. & Ulaş, H. A. (2017). Bütünleştirilmiş kukla ve drama etkinliklerinin okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal duygusal gelişimlerine etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 59, 346-354.
- Çoban, A. & Çeçen, M. A. (2013). Türkçe öğretmen adaylarının drama uygulamalarına ilişkin algıları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 334-353.
- Dewey, J. (1897). *Erken Çocukluk Eğitiminde Temel Kuram ve Yaklaşımlar*. Retrieved June 4, 2018, from <http://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=38440>
- Eraslan, L. (2011). Sosyolojik metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi*, 27, 1-22.
- Erdamar, G. (2015). Eğitimde yeni yönelimler. Özcan Demirel (Ed.). *Yaşam Boyu Öğrenme* (s. 219-237). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ferreira, M. M., Smith, G. R. & Bosworth, K. (2001). Metaphors as images of school culture. *Journal of School Leadership*, 11(2), 78-97.
- Fleming, M. (2017). *Starting Drama Teaching*. New York: Routledge Publishers.
- Furman, L. (2000). In support of drama early childhood education, again. *Early Childhood Education Journal*, 27(3), 173-178.
- Glasser, W. (1996). Then and now. The theory of choice. *Learning*, 25(3), 20-22.
- Gündoğan, A., Arı, M. & Gönen, M. (2013). The effect of drama on the creative imagination of children in different age groups. *Hacettepe University Journal of Education*, 28(2), 206-220.
- Hansen, T. D. (2004). A poetics of teaching. *Educational Theory*, 52(2), 119-142.
- Hendy, L. & Toon, L. (2001). *Supporting Drama and Imaginative Play in the Early Years*. Buckingham, Philadelphia: Open University Press.
- İşyar, Ö. Ö. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin eğitimde drama kullanımına ilişkin yeterlilik algıları ve drama kavramına yönelik metaforları ile görüşlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Kaf, Ö. (2000). Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(6), 173-184.
- Kalyon, D. Ş., & Aksoy, P. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının "drama" kavramına ilişkin algıları: Bir metafor çalışması. *SDU International Journal of Educational Studies*, 4(2), 110-126.
- Karadağ, E. & Çalışkan, N. (2014). *Eğitimde Drama: Teorik Temelleri ve Uygulama Örnekleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taş, A. M. (2013). Metaphors: The elementary school teacher candidates come up with relation to the concept of "drama". *Creative Education*, 4(7), 440-445.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (2nd Edition). U.S.A.: SAGE Publications.
- Momeni, S., Khaki, M. & Amini, R. (2017). The role of creative drama in improving the creativity of 4-6 years old children. *Journal of History and Art Research*, 6(1), 617-626.
- Morgan G. (1998). *Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor* (G. Bulut, Trans.). İstanbul: BZD Yayıncılık.
- Okvuran, A. (2009). Assesment of drama courses from the preschoolers' point of view. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Educational and Pedagogical Sciences*, 3(7), 1379-1382.
- Önder, A. (2002). *Yaşayarak Öğrenmek için Eğitici Drama*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Önder, A. (2003). *Okul Öncesi Çocuklar için Eğitici Drama Uygulamaları*. İstanbul: Morpa
- Pinciotti, P. (1993). Creative drama and young children: The dramatic learning connection. *Arts Education in Early Childhood*, 94, 24-29.
- San, İ. (1993). Sanatta yaratıcılık, oyun, drama. In A. Ataman (Ed.) *Yaratıcılık ve Eğitim* (s.69-99). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- San, İ. (2006). Tiyatroya rağmen yaratıcı drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 6-15.
- Schmitt, R. (2005). Systematic metaphor analysis as a method of qualitative research. *The Qualitative Report*, 10(2), 358-394. Retrieved October 23, 2018, from <https://nsuworks.nova.edu/tqr/vol10/iss2/10>
- Tam, C. P. (2016). Children's creative understanding of drama education: A Bakhtinian perspective. *Thinking Skills and Creativity*, 20, 29-39.

Üstündağ, T. (2014). *Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü*. Ankara: Pegem Akademi.

Yaman, E., Danacı, M. Ö. & Eran, N. (2015). Yaratıcı dramanın 4-5 yaş çocuklarının gelişim özellikleri üzerindeki etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(3), 876-893.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. bs.). Ankara: Seçkin Yayınları.

Yüksel, A., Akyol, T. & Şahin, B. F. (2016) . Öğretmen adaylarının dramaya ilişkin algılarının belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 53, 413-432.

Warren, K. (1993) . Empowering children through drama. *Early Child Development and Care*, 90, 83-97.